

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 15 (58)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2017

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 15 (58). — Рівне: РДГУ, 2017. — 218 с.

Збірник наукових праць містить статті з компетентнісного підходу в загальній та вищій освіті, оптимізації процесу навчання української та іноземних мов, лінгводидактики, використання інноваційних освітніх технологій у дошкільних, загальноосвітніх і вищих навчальних закладах.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, вихователів та вчителів, викладачів та студентів вищих навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Войтович Ігор Станіславович – доктор педагогічних наук, професор (Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова);

Грицай Наталія Богданівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член Академії наук вищої школи України (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пелех Людмила Романівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пелех Юрій Володимирович - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Потапчук Тетяна Володимирівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славистичного університету);

Романишина Наталія Василівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Сверлюк Ярослав Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 30.03.2017 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10.2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 39, Рівненський державний гуманітарний університет.

ISBN 966 — 7281 — 10 — 7.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2017

контроля и оценки процесса формирования исследовательской компетентности и уровня профессионального развития педагога разработаны критерии и показатели, позволяющие определить эмоционально-ценностное отношение учителя к педагогической деятельности, сформированность теоретических знаний, необходимых для осуществления исследовательской деятельности.

Разработана структура компетентностной модели профессионального развития педагога, которая состоит из теоретического, процессуального и оценочного блоков.

Ключевые слова: исследовательская компетентность, профессиональное развитие, образовательная среда, модель, критерии и показатели.

S.V. GROSAN. COMPETENCE MODEL OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF FUTURE TEACHERS

The summary. The article defines the necessity of formation of research competence of teachers in modern education. The author considers different methodological approaches to determination of essence and maintenance of concept of research competence. The author also establishes the system of principles which forms the basis of a competence model of professional development of teachers. As a mechanism for monitoring and evaluation of the process of formation of research competence and level of professional development of teachers the scholar develops criteria and indicators to define the emotional-valuable relation of the teacher to pedagogical activity, formation of theoretical knowledge required for the implementation of research activities.

The structure of the competence model of professional development of teachers consists of theoretical, procedural and evaluative blocks.

Key words: research competence, professional development, educational environment, model, criteria and indicators.

Рекомендовано до друку.
Канд. пед. наук, проф. М.С. Янцур.

Одержано редакцією 21.02.2017 р.

УДК: 373. 3. 016: 81' 367. 5 (08)

Н.О. ГЕТМАНЧУК

КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНЕ ВИВЧЕННЯ СИНТАКСИСУ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Резюме. У статті розглядаються можливості компетентнісного підходу до вивчення синтаксичного матеріалу у вищому навчальному закладі з метою формування гармонійної мовно-мовленнєвої особистості майбутнього вчителя початкових класів, проаналізовані підходи науковців до проблем компетентісно орієнтованого підходу у навчанні мови, наведені приклади вправ, які, на думку автора, сприятимуть реалізації завдань підготовки педагога-професіонала.

Ключові слова: компетентнісний підхід, мовна компетенція, мовленнєва компетенція, комунікативна компетенція, розвиток мовно-мовленнєвої особистості, синтаксичні одиниці.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасна школа, в тому числі вища, має стати не просто школою знань, а школою компетентності. Тому філологічна освіта майбутніх учителів, безумовно, повинна бути компетентісно орієнтованою.

У XXI столітті підхід до навчання мови визначається як основною функцією самої мови – бути найважливішим засобом спілкування, пізнання і впливу, так і замовленням суспільства – сформуванню гармонійно розвинену і соціально активну особистість, якій притаманна справжня культура спілкування в різних видах мовленнєвої діяльності, особистість, яка володіє засобами самовираження рідною мовою, вміє вести бесіду, точно і аргументовано висловлювати свої думки, дотримуватись мовних норм і правил мовленнєвої поведінки.

Більшість сучасних студентів-першокурсників мають недостатній рівень мовленнєво-комунікативних умінь: небагатий словниковий запас, уживання русизмів, діалектизмів, жаргонізмів, слів-паразитів; одноманітність синтаксичних конструкцій; невміння логічно й грамотно висловлювати власні думки і будувати зв'язні висловлювання відповідно до заданої комунікативної ситуації. Студенти слабо аргументують і відстоюють власну думку, аналізують і редагують чуже і власне мовлення; психологічно не підготовлені до публічних виступів [6, 131]. Тому питання компетентісно орієнтованого навчання ще довго залишатиметься актуальним для філологічної підготовки майбутніх учителів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливість розуміння суті мовно-мовленнєвої компетенції для вироблення стратегії викладання української мови підкреслюють багато науковців, зокрема А. Загнітко, О. Селіванова, Н. Шумарова, Ф. Бацевич, А. Богуш, М. Вашуленко, І. Гудзик, М. Пентиліук та інші.

А. Загнітко розглядає мовну компетенцію як сукупність знань та уявлень про закони мови, про її синтаксичну будову, лексичний запас, фонетико-фонологічний устрій, про закони функціонування її одиниць і побудову мовлення певною мовою [2, 135]. О. Селіванова вважає мовну компетенцію потенційним знанням мови,

яка визначає мовну активність. Н. Шумарова розглядає мовну компетенцію як знання мови чи мов, що в сумі виявляються у всіх видах мовленнєвої діяльності.

Фахівці з методики викладання української мови М. Вашуленко, О. Хорошковська зараховують до складу мовної компетенції учня знання з мови і частково – мовленнєві вміння і навички, сформовані на основі цих знань: орфоепічні – на основі знань з фонетики, лексичні – засвоєння словника, граматичні – на основі знань з граматики української мови, стилістичні тощо.

Над дослідженням шляхів і засобів формування мовленнєвої компетенції особистості працювали відомі вітчизняні вчені Ф. Бацевич, А. Богуш, Н. Веніч, О. Горошкіна, Т. Донченко, Г. Колшанський, Г. Лобода, А. Нікітіна, М. Пентилюк, О. Хорошковська та інші [5, 154].

На думку А. Богуш, мовленнєва компетенція – «вміння адекватно і доречно практично користуватися мовою в конкретних ситуаціях (висловлювати свої думки, бажання, наміри, прохання тощо), використовувати для цього як мовні, так і позамовні (міміка, жести, рухи) та інтонаційні засоби виразності» [1, 8].

Отож, мовленнєва компетенція – це, крім знання мовної системи й володіння мовним матеріалом (мовленням), дотримання соціальних норм спілкування, правил мовленнєвої поведінки, знання, умінь й навички, необхідні для розуміння чужих і творення власних програм мовленнєвої поведінки. Мовленнєва компетенція спирається на загальні закономірності навчання української мови: оцінку виражальних можливостей, розвиток мовного чуття, розвиток усного мовлення тощо.

Мета статті – з'ясувати найважливіші складові компетентнісно орієнтованого вивчення синтаксичного матеріалу, зокрема різних синтаксичних одиниць, продемонструвати на прикладах, як різні випадки побудови надфразних одиниць корелюються з практикою формування мовно-мовленнєвої компетенції майбутніх учителів початкових класів на заняттях з української мови, ілюструвати анонсовані теоретичні положення прикладами завдань та вправ, які допоможуть реалізації поставлених завдань.

Виклад основного матеріалу дослідження. Традиційно зміст навчання мови визначали як сукупність знань, умінь і навичок, передбачених програмою. Компетентнісний підхід акцентує увагу на способах діяльності, здатності використовувати результати освіти на практиці. Причому як результат розглядається не сума засвоєної інформації, а здатність людини застосувати її в різних життєвих ситуаціях. Важливо, щоб результати навчання стали значущими за межами системи освіти, оскільки компетенції, сформовані за час навчання, впливають на майбутнє життя особистості.

Власне мовна складова філологічної освіти – система знань про мову з усіх розділів курсу української мови (фонетичні, лексичні, фразеологічні терміни, система морфологічних термінів та знання про систему частин мови, синтаксична, стилістична термінологія, основні поняття риторики тощо); навчально-мовні вміння й навички: 1) розпізнавальні – вміння знаходити у тексті мовні явища, що вивчаються, виділяти суттєві ознаки мовних понять і категорій, розмежовувати схожі мовні явища; 2) класифікаційні – вміння групувати мовні явища на певній основі, встановлювати родові і видові співвідношення понять, класифікувати мовні явища; 3) аналітичні – вміння проводити мовний розбір різного ступеня повноти, визначати функції мовних одиниць у тексті; 4) синтетичні – вміння створювати мовні одиниці за моделлю, схемою, алгоритмом, проводити трансформацію мовних одиниць, знаходити помилки у використанні мовних одиниць та їх виправляти; 5) творчі – вміння добирати приклади для ілюстрації мовних явищ, конструювати словосполучення і речення за моделями і без них, репродукувати науково-лінгвістичні тексти, складати власні тексти на задану тему [5, 158].

Для успішного формування мовленнєвої компетенції студентів у процесі вивчення синтаксису потрібно насамперед добирати і впроваджувати найбільш доцільні вправи-завдання, які передбачають розвиток мовленнєво-мисленнєвих процесів, що сприятимуть не лише глибокому опануванню будь-якої теми, передбаченої програмою, а й розвиватимуть вміння створювати власні зв'язні висловлювання, моделювати мовленнєві ситуації, будувати діалоги тощо. Все це у кінцевому результаті стане засобом удосконалення культури спілкування майбутнього вчителя.

Пропонуємо кілька зразків навчально-тренувальних завдань, які доцільно використати під час вивчення синтаксису на педагогічному факультеті.

Просте речення.

Завдання 1. Зверніться до товариша з проханням, наказом. Які речення за метою висловлювання ви використовуєте в першому і другому випадку? З якою інтонацією їх вимовляєте?

Завдання 2. Складіть діалог з товаришем на тему «Мое враження від засідання народних депутатів», використовуючи всі типи речень за метою висловлювання.

Завдання 3. Створіть різні мовленнєві ситуації, використавши вирази, що вживаються слідом за привітанням. Простежте, чи доречно вони застосовані? Які типи речень використовуються в цих ситуаціях?

Головні члени речення.

Завдання 4. Використовуючи, де це можливо, вказівні слова *це, ось* і підставляючи різні зв'язки (бути, ставати, залишатися, здаватися, вважатися, називатися), змініть присудок у реченні *Володимир – хорошиий оратор*.

В якій мовленнєвій ситуації доцільні отримані варіанти присудків? З'ясуйте їх смислові і стилістичні відмінності.

Завдання 5. Складіть характеристику студента вашої групи, використовуючи присудки, виражені іменником у називному або орудному відмінку зі зв'язкою *бути*.

Завдання 6. Напишіть на одну і ту ж тему 1) художнє оповідання, 2) офіційний звіт (наприклад, на теми «Практика в школі», «Екзамени»).

Використайте в обох текстах іменниково-числівникові сполучення у ролі підмета. Зверніть увагу на вживання присудків у однині і множині відповідно до чинних правил та стилю викладу.

Завдання 7. Складіть діалог, використовуючи присудки, що мають оцінне значення або виражають характерні ознаки підмета. Для діалогу використайте певну мовленнєву ситуацію, до прикладу: знайомі, які не бачились кілька років, зустрілись і ведуть розмову про своїх колишніх однокласників. У якому відмінку ви використаєте іменники і прикметники в присудку? Чому?

Односкладні речення.

Завдання 8. Поміркуйте і дайте письмові відповіді на питання.

Чому в неозначено-особових реченнях присудок виражається дієсловом у формі 3-ї особи множини теперішнього і майбутнього часу й у формі множини минулого часу?

Чому багато прислів'їв – це узагальнено-особові речення?

Чому означено-особові речення найчастіше вживаються в живому мовленні?

Завдання 9. Складіть діалог на тему «На прийомі у лікаря». Використайте означено-особові речення. Які речення (односкладні чи двоскладні) найбільше підходять для такого діалогу? Чому?

Завдання 10. Складіть програму літературно-музичної композиції до Дня української мови і писемності. Порадьтеся з товаришами, хто з них може взяти участь у цьому святі, кого можна запросити, про що попросити розповісти. Простежте, речення яких типів переважатимуть у програмі.

Просте ускладнене речення.

Завдання 11. Знайдіть однорідні члени речення. Які вони – поширені чи непоширені? Що передають пояснювальні слова при однорідних членах? Знайдіть узагальнювальні слова. Стосовно яких однорідних членів вони виступають узагальнювальними? Яке стилістичне навантаження їх у тексті? Поясніть пунктограми.

Мамина пісня, батькова хата, дідусева казка, бабусина вишиванка, добре слово сусіди, традиційний звичай взаємодопомоги – толока, незамулена криниця, з якої пив воду філософ чи мандрівник, задована пам'ятка на околиці села чи урочище, з яким пов'язане наше історичне минуле, жорна, що годували в тяжке лихоліття народних месників та сирітських дітей, портрет на стіні найдорожчої людини, пожухлий від часу лист-трикутник, що зберігся у прискринку, – все це наша родовідна пам'ять, наші непересічні символи, наша історія, може, почасти й сумна, але в основі своєї велична і всестверджуюча. Не вивітри з пам'яті, зберегти ці символи людського духу від забуття й байдужості, зробити набутком наших дітей і нащадків – саме це й символізує Берегиня (За В.Скуратівським).

Способи передачі чужого мовлення.

Завдання 12. Уявіть собі, що вам треба дати відповідь на запрошення, пропозицію, прохання. Які із запропонованих виразів ви використаєте в нейтральній, офіційній чи невимушеній ситуації. Створіть дві ситуації на згоду й відмову, використавши відповідні вирази.

Згода: Із задоволенням приймаю ваше запрошення. Я не проти. Будь ласка, я за! Із задоволенням. Ну що ж! Так і бути! Прекрасна ідея! Будь ласка, я до ваших послуг. З радістю. Добре. Домовились! Оце думка. Мабуть, що так.

Відмова: Постараюсь, але не обіцяю. Із задоволенням, але ніяк не можу. Дякую, але боюсь, що не зможу. Я ще не вирішив(-ла). З дорогою душею, але ніяк не можу.

Завдання 13. Перевірте, як ви знаєте правила мовленнєвої поведінки в ситуаціях телефонних розмов. Складіть мікротексти з мовленнєвими формулами запрошення, пропозиції, прохання, згоди – незгоди з думкою співрозмовника.

Завдання 14. За поданими ситуаціями складіть і запишіть діалоги.

1. «На виставці квітів». Студенти ведуть бесіду про експонати виставки (троянди, гвоздики, тюльпани, гладіолуси тощо). Необхідно аргументувати свої враження від виставки.

2. «У кабінеті методики викладання української мови». Студенти допомагають обладнувати кабінет. Їм необхідно продумати інтер'єр з урахуванням кольору стін, характеру природного освітлення і призначення приміщення.

Завдання 15. Ви несподівано зустріли свого шкільного товариша, який зараз навчається в іншому місті. Поцікавтесь, де він живе, які успіхи в навчанні. Інсценуйте діалог. Передайте його зміст у монологічній формі, використовуючи дієслова *запитувати*, *повідомляти*, *говорити*.

Формування мовно-мовленнєвої компетенції студентів реалізується у навчальній діяльності. Навчальна діяльність є сукупністю мотиваційної, аналітико-синтетичної та виконавської фаз, що, відповідно, становлять поєднання дій та операцій, яким передують мотивація і постановка завдань. Змістом навчальної діяльності виступають теоретичні знання та практичні види діяльності.

Висновки. Результатом навчальної діяльності у кінцевому підсумку повинна стати не просто сума знань, умінь і навичок, а сформована здатність використовувати знання, досвід, цінності, здібності, набуті завдяки навчанню, у життєвих ситуаціях, зокрема мовленнєвих.

Стаття не претендує на повне висвітлення питань компетентнісного підходу до вивчення синтаксичного матеріалу. Ця проблема потребує наступного глибокого дослідження і розробки методів та відповідних ефективних прийомів вивчення мовної теорії, формування мовленнєвих умінь.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богуш А.М. Мовленнєва компетенція дошкільника як лінгвістична проблема / А.М. Богуш // Розвиток творчих здібностей дітей засобами мовлення: зб. наук. пр. – Вип. 11. – Київ – Запоріжжя, 1998. – С.5-16.
2. Загнітко А.П. Сучасні лінгвістичні теорії / А.П. Загнітко. – Донецьк: ДонНУ, 2006. – 338 с.
3. Компетентнісний підхід в освіті. Проблеми, поняття, інструментарій // Зарубіжна література. – № 23 (47). – Грудень. – 2006. – С. 16-28.
4. Кухарчук І. Комунікативно-діяльнісний підхід до вивчення синтаксису у фаховій підготовці вчителя-словесника / І. Кухарчук // Українська мова і література. – 2005. – №2. – С.50-54.
5. Лещенко Г.П. Система формування мовної компетенції учнів загальноосвітньої школи / Г.П. Лещенко // Актуальні проблеми сучасної філології: Мовознавчі студії: наук. записки РДГУ. – Рівне, 2009. – Вип. 17. – С. 153-162.
6. Мельник Л.Л. Мовленнєва компетенція студентів-філологів I курсу в умовах реалізації кредитно-модульної системи навчання / Л.Л. Мельник // Актуальні проблеми сучасної філології: Мовознавчі студії: зб. наук. праць РДГУ. – Рівне, 2008. – Вип. 8. – С. 131-135.
7. Пометун О.І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн / О.І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики. – К.: «К.І.С.», 2004. – С. 16-26.
8. Свірчук Т.І. Поняття компетентності та компетенції у працях сучасних педагогів та лінгводидактів / Т.І. Свірчук // Актуальні проблеми сучасної філології: Мовознавчі студії: зб. наук. праць РДГУ. – Рівне, 2008. – Вип. 8. – С. 115-122.
9. Шульжук Н.В. Формування комунікативної компетенції студентів-філологів в умовах нового теоретико-інформаційного змісту курсу «Сучасна українська літературна мова» / Н.В. Шульжук // Актуальні проблеми сучасної філології: Мовознавчі студії: наук. записки РДГУ. – Рівне, 2009. – Вип. 17. – С. 148-153.

Н.О. ГЕТМАНЧУК. КОМПЕТЕНТНОСТНО ОРИЕНТИРОВАННОЕ ИЗУЧЕНИЕ СИНТАКСИСА В ВЫСШЕМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ

Резюме. В статье рассматриваются возможности компетентностного подхода к изучению синтаксического материала в высшем учебном заведении с целью формирования гармоничной культурно-речевой личности будущего учителя начальных классов, проанализированы подходы ученых к проблемам компетентностного ориентированного подхода в обучении языку, приведены примеры упражнений, которые, по мнению автора, будут способствовать реализации задач подготовки педагога-профессионала.

Ключевые слова: компетентностный подход, языковая компетенция, речевая компетенция, коммуникативная компетенция, развитие культурно-речевой личности, синтаксические единицы.

N.O. GETMANCHUK. COMPETENCE ORIENTED STUDY OF SYNTAX AT THE UNIVERSITY

The summary. The article deals with the possibility of qualified approach to the study of syntactic material in higher education in order to create a harmonious language and speech personality of future elementary school teacher, analyzed scientific approaches to problems of competence-based approach to teaching languages, are examples of exercises that the author's opinion, will help the objectives of teacher training professional.

Key words: competence approach, language competence, language competence, communicative competence, language and speech development of personality syntactic units.

Рекомендовано до друку.

Д-р пед. наук, проф. Л.Р. Пелех.

Одержано редакцією 16.02.2017 р.

УДК: 371. 147: 811

Т.Б. ШЕВЧУК

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Резюме. Стаття присвячена особливостям формування лексичної компетенції як важливої складової комунікативної компетентності майбутніх вчителів початкових класів. Автор акцентує увагу на можливих шляхах засвоєння студентами лексичних одиниць з їх активним використанням у мовленнєвій діяльності; наголошує, що майбутній фахівець має володіти лексичними засобами сучасної української літературної мови та вміннями користуватися ними, що допоможе йому швидко сприймати необхідну інформацію, створювати монологи, вступати в діалог, керувати системою мовленнєвих комунікацій.

Ключові слова: компетентність, компетенція, лексична компетенція, комунікативна компетенція, комунікація.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Комунікація в сучасному інформаційно-насиченому суспільстві є важливою складовою щоденного життя кожної людини. Лексична компетенція входить до складу лінгвістичної, яка в свою чергу передбачає знання засобів, за допомогою яких можна перетворити лексичні одиниці в осмислені висловлювання. Тому набуття лексичної компетенції, як складової комунікативної – здатності

© Т.Б. Шевчук, 2017

ЗМІСТ

<i>Іванова Л.І.</i> Реалізація завдань формування життєвої компетентності молодшого школяра засобами кейс-технології.	3
<i>Плугіна А.П.</i> Реалізація компетентнісного підходу в освітньому процесі початкової школи.	5
<i>Підлужна Г.В.</i> Компетентнісний підхід до розвитку критичного мислення молодших школярів на уроках української мови.	8
<i>Сіранчук Н.М.</i> Принцип градуальності – методичний принцип формування лексичної компетентності учнів початкової школи.	11
<i>Ткачук О.С.</i> Сутність фонетико-орфоепічної компетентності молодших школярів.	14
<i>Коваленко О.М.</i> Шляхи оптимізації вивчення української мови як державної в сучасній початковій школі.	17
<i>Приходько О.Ю.</i> Принципи інтеграції ключових компетентностей у концепції нової української школи (на матеріалі мовно-літературної освітньої галузі).	19
<i>Семашкіна Г.М., Харечко Н.В.</i> Проблеми формування природознавчої компетентності у дітей молодшого шкільного віку.	22
<i>Маліновська Н.В.</i> Педагогічні детермінанти мовленнєвої готовності дитини до навчання у школі.	25
<i>Лесняк Н.В.</i> Компетентнісний підхід у викладанні образотворчого мистецтва.	28
<i>Цепова І.В.</i> Формування комунікативної компетентності учнів першого класу засобом інтеграції видів мистецтв на уроках розвитку зв'язного мовлення.	32
<i>Ганжа М.В.</i> Педагогічні проблеми естетичного виховання: інтерактивний підхід їх вирішення.	35
<i>Кантур Г.А., Остапук М.С.</i> Формування морально-етичних цінностей молодших школярів у процесі вивчення української мови.	39
<i>Владимирова А.Л.</i> Естетичне виховання молодших школярів засобами національного пісенного фольклору як один із спектрів життєвих компетентностей.	41
<i>Суржук Т.Б.</i> Індивідуальний і диференційований підходи до формування навички читання першокласників.	44
<i>Артемова Ю.І.</i> Навчання перифразуванню як засобу розвитку комунікативної компетенції учнів.	48
<i>Бабій Н.Б.</i> Актуальність збереження соціокультурних традицій в руслі впровадження інновацій у початковій школі.	52
<i>Вітюк В.В.</i> Робота над словниковими словами у першому класі.	55
<i>Гамза А.В.</i> Формування у молодших школярів текстотворчих умінь у процесі вивчення дієслова.	58
<i>Янцур М.С.</i> Формування профорієнтаційної компетентності в учнів початкової школи.	61
<i>Боданець-Білокаленко Н.І.</i> Формування змісту літературного читання в контексті викликів сьогодення.	66
<i>Бісовецька Л.А.</i> Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках у початковій школі.	70
<i>Дмитрієва О.В., Годунова Н.Б.</i> Використання сучасних інформаційних технологій на заняттях з країнознавства Англії та Сполучених Штатів Америки.	75
<i>Дуброва А.С.</i> Освітньо-виховні можливості інформаційно-комп'ютерних технологій у навчанні і вихованні молоді.	77
<i>Матвієнко О.В.</i> Інноваційна діяльність в освіті як фактор підвищення її якості та ефективності.	80
<i>Федчук Л.І.</i> Компетентнісно зорієнтовані технології в структурі практичних занять з методики навчання української мови.	84
<i>Годунко Л.В.</i> Запровадження інноваційних методів навчання у рамках нової концепції викладання іноземних мов у початкових школах Словацької Республіки.	87
<i>Павленко А.С.</i> Формування та становлення особистості дитини через соціальні інститути спілкування.	90
<i>Гужанова Т.С.</i> Педагогічні умови своєчасного розвитку мовлення дитини в перші роки життя.	93
<i>Захарчук З.О.</i> Підготовка партитури навчального тексту до опрацювання її на уроках літературного читання з молодшими школярами.	96
<i>Кучма Т.В.</i> Особливості викладання іноземної мови у початкових класах.	99
<i>Козіцька О.А., Тупальська Г.О.</i> Особливості вивчення функціонування контамінованих складних конструкцій у сучасному мовознавстві.	103
<i>Сенчило А.В.</i> Пізнавальна самостійність як складова розвитку критичного мислення молодших школярів.	104
<i>Шалівська Ю.В.</i> Особливості комунікативно-мовленнєвого розвитку молодших школярів на уроках читання.	107
<i>Шульжук Н.В.</i> Проблема сучасного підручника з української мови для учнів середньої та старшої школи.	110
<i>Златів Л.М.</i> Проблеми у викладанні української мови професійного спрямування в контексті сучасних підходів.	113
<i>Костолович Т.В.</i> Чинні підручники з сучасної української мови для вищої школи як засіб формування професійної комунікативної компетентності майбутніх вчителів.	117
<i>Грозан С.В.</i> Компетентнісна модель професійного розвитку майбутнього вчителя.	121
<i>Гетманчук Н.О.</i> Компетентнісно орієнтоване вивчення синтаксису у вищому навчальному закладі.	124
<i>Шевчук Т.Б.</i> Особливості формування лексичної компетенції майбутніх вчителів початкових класів.	127
<i>Іовхімчук Н.В.</i> Мовленнєво-комунікативна культура як складова іміджу майбутніх вчителів початкової школи.	131
<i>Дідур Н.А.</i> Методика формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів початкової школи	

у процесі психолого-педагогічної підготовки.	133
<i>Данилюк О.К.</i> Формування культури професійного спілкування майбутнього вчителя початкових класів у процесі вивчення курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)».	137
<i>Романюк С.З.</i> Інноваційні підходи до навчання лінгвістичних дисциплін майбутніх учителів початкової школи.	140
<i>Рудницька Н.Ю., Тарнавська Н.П.</i> Підготовка майбутніх фахівців до застосування сучасних технологій математичної освіти у дошкільному навчальному закладі та початковій школі.	144
<i>Артемова О.І.</i> Психологічні та педагогічні креативні технології у професійній підготовці вчителя початкових класів.	148
<i>Колесник Н.Є.</i> Підготовка майбутніх учителів початкової школи до використання сучасних новітніх цифрових технологій у творчій діяльності учнів.	152
<i>Онишків З.М.</i> Змістовий компонент підготовки майбутніх учителів до впровадження освітніх інновацій у початковій школі.	155
<i>Степанова О.І.</i> Формування культури мовлення майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів в умовах реалізації компетентнісного підходу.	158
<i>Дубасенюк О.А.</i> Компетентнісний підхід як чинник професіоналізації вищої освіти.	161
<i>Кононко О.Л.</i> Емоційний профіль майбутнього педагога: суть, напрями та умови формування.	164
<i>Лук'яник Л.В.</i> Методичні основи роботи вчителя з використання інформаційних технологій у розробці електронних засобів навчального призначення для початкової школи.	168
<i>Антончук О.М.</i> Духовний аспект підготовки майбутніх учителів-словесників.	171
<i>Семенець С.П.</i> Особливості методичної підготовки майбутніх учителів математики в умовах реалізації концепції розвивального навчання.	174
<i>Вітвицька С.С.</i> Середовищний підхід у підготовці магістрів освіти до професійно-педагогічної діяльності. ...	177
<i>Мельничук Ю.Ю.</i> Використання інтерактивної дошки під час викладання філологічних дисциплін у вищій. ...	179
<i>Чернюшок О.В.</i> Особливості розвитку креативної складової у підготовці майбутніх художників-педагогів на заняттях з композиції.	182
<i>Горобець І.А.</i> Цілі та зміст формування іншомовної компетенції у говорінні студентів мовних спеціальностей в умовах глобалізації суспільства.	187
<i>Процько Є.С.</i> Гендерна рівність при вивченні іноземних мов у середніх та вищих закладах освіти: аналіз сучасних вітчизняних досліджень.	191
<i>Бондарук Я.В.</i> Вплив соціальних мереж та Інтернет-ресурсів на вивчення англійської мови студентами-філологами.	194
<i>Грицай Н.Б., Демчук В.В.</i> Реалізація змісту професійної підготовки фахівців з біології у Рівненському державному гуманітарному університеті.	197
<i>Романюк С.К.</i> Застосування тестування на заняттях з англійської мови за професійним спрямуванням у вищому навчальному закладі.	201
<i>Мартинюк А.П., Губіна А.М.</i> Навчання діловому письму іноземною мовою в магістратурі немовних вищих навчальних закладів.	204
<i>Маковська Г.Я., Пархоменко О.Т.</i> Міжкультурна складова підручників з іноземної мови для вищих навчальних закладів технічного спрямування.	208
<i>Тишко Н.М.</i> Типологія стратегій для формування професійно орієнтованої англомовної читацької компетентності майбутніх інженерів.	210
<i>Відомості про авторів.</i>	214